

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 6.

TH. M. FRIES.

1865.

INNEHÅLL: A. S. ÖRSTED, Iagttagelser over *Podisoma Sabinae* och *Roestelia cancellata* som vaxlende Generationer af samme Svampeart. — S. O. LINDBERG, Är *Hydrocharis* tvåbyggare? — TH. M. FRIES, Nya Skandinaviska Lafarter. — Literatur-Öfvers.: Dansk botanisk literatur 1859 — 64. — Strödda Underr.: När föddes Carl von Linné den äldre? — *Echinosperrnum deflexum* och *Vicia pisiformis* i Småland. — N. CHR. GYLLENSTJERNA †.

1. Foreløbig Beretning om Iagttagelser, hvorved det godtgjøres at *Podisoma Sabinae* (Dicks.) og *Roestelia cancellata* (Jacq.) ere vaxlende Generationer af samme Svampeart

Af A. S. ÖRSTED.

Ved de Bary's Undersøgelser er den allerede af Tulasne udtalte Formodning, at *Aecidium* ikke er nogen selvstændig Svamp, bleven bragt til Vished, og det har vist sig, at det Forhold, hvori denne Slægt staaer til andre Slægter blandt Rustesvampene, maa betragtes som en Vexelgeneration*). Overføres saaledes Sporidierne af *Uromyces Fabae* paa Bladene af Hestebønner fremkommer *Aecidium Leguminosarum*, og saaer man Sporerne af denne paa Bladene af samme Plante, ville de danne *Uromyces Fabae*. I alle de Tilfælde, i hvilke en saadan Vexelgeneration ved Forsøg er bleven godtgjort at finde Sted, have de vaxlende Generationer havt samme Værtplante. Ved den Iagttagelse, som nedenfor i al Korthed skal meddeles, seer jeg mig nu istand til at kunne indlemme i de sikke Kjendsgjerningers Række, at der gives en Svamp, hvis tvende vaxlende Generationer voxer paa to meget forskjellige Værtplanter.

*) De Bary: *Developpement des Champignons parasites* i *Annal. d. scienc. natur.* 4 Ser. *Botanique* T. 20, 1863.

Allerede i 1862 blev jeg bragt paa den Formodning, at *Podisoma Sabinae* maatte staae i et eget Generationsforhold til *Roestelia cancellata*. Jeg blev nemlig da første Gang opmærksom paa denne smukke, iöinefaldende Svamp, som i rigelig Mængde havde udviklet sine tremella-lignende, bæverende stromata paa Stammen og Grenene af flere, i en Gartners Have nylig fra Belgien indførte Exemplarer af *Juniperus Sabina*. Da *Podisoma Sabinae* som bekjendt er perennerende, lod jeg et med denne Snyltesvamp befængt Exemplar af *Juniperus Sabina* indplante i den botaniske Have for ogsaa de følgende Aar at kunne iagttage denne interessante Svamp. Samme Sommer iagttog jeg første Gang paa Pæretrærnes Blade *Roestelia cancellata* i Gartnerens Have, hvor den ikke tidligere var bleven seet. Det følgende Aar viste denne Svamp sig ligeledes i den botaniske Have, *men kun paa det Pæretræ, som staaer nærmest det indplantede Exemplar af Juniperus Sabina*, og efter botanisk Gartner Weilbachs Forsikring var den aldrig forhen bleven seet i Haven. Jeg antog nu vistnok i Begyndelsen denne samtidige Fremkomst af begge disse Svampe for aldeles tilfældig; men da jeg nu saa, at det ogsaa andre Steder var en almindelig Mening blandt Gartnerne, at *Roestelia cancellata* blev fremkaldt ved *Podisoma Sabinae* *) og da fremdeles ved de Bary's Undersøgelser en saadan Forbindelse var bleven gjort meget sandsynlig, besluttede jeg ved direkte Forsøg, om muelig, at bringe dette Spørgsmaal til Afgjørelse.

Den 18 Mai overførtes de vel udviklede, allerede spirende Knopceller (Sporidier) ved en fin Pensel paa Bladene af smaa Pæretrær, som ved att stilles under Glasklokker holdtes i en fugtig Atmosfære. Allerede den 25:de begyndte der at vise sig gule stadig voxende Pletter paa Bladenes Overflade, saa det heraf fremgik, at Myceliet havde begyndt at udbrede sig i Bladparenchymen. Fra den 27:de begyndte Spermogonierne at komme tilsyne som smaa klare rödgule Vabler og nu (d. 3 Juni) ere de paa de fleste Blade fuld-

*) Revue horticole 1863 p. 138 og p. 303.

ständig utvecklade och have allerede udgydt deres slimede Indhold *).

Det er saaledes sat udenfor al Tvivl, at *Podisoma Sabinae* paa Pæretræets Blade fremtræder som *Roestelia cancellata* og efter Analogien at slutte maa det ansees for ikke mindre sikkert, at Sporerne af *Roestelia*, overførte paa *Juniperus Sabina*, danne *Podisoma*, hvilket jeg ogsaa haaber ved Forsøg at kunne stadfæste.

Slægten *Podisoma* vil saaledes komme til at gaae ud af Svampesystemet, og vi have i Planteriget et Forhold, som er fuldkommen analogt til det som for ikke mange Aar siden er bleven godtgjort at finde Sted blandt de dyriske Snyltere, i det *Podisoma* forholder sig paa samme Maade til *Roestelia* som Kvæsen (*Coenurus cerebralis*) i Faarets Hjerne til Bændelormen (*Tania serrata*) i Hundens Tarm.

I practisk Henseende tør dette Forsøg maaske tillægges den Betydning, at Berberissens Skaalrust ikke tør antages at være saa ganske uden Skyld i Græsrustens Ödelæggelser som Mycologerne have troet; thi det tør nu ikke længere betvivles, at der finder samme Forhold Sted mellem *Puccinia graminis* og *Aecidium Berberidis* som mellem *Podisoma* og *Roestelia*. Men Forsøg maae bringe Vished **).

*) Omkring en vecka derefter hade jag något att hos Prof. Örsted skåda denna *Roestelia cancellata*, uppkommen på blott de blad af små päronplantor, på hvilka *Podisoma*-sporer blifvit öfverförda, och kan såsom åsyna vittne intyga den noggranhet och försigtighet, hvarined detta experiment blifvit utfördt. Th. Fr.

**) Sedan ofvanstående kom Red. tillhanda, har de Bary i en afhandling: *Neue Untersuchungen über Uredineen, insbesondere die Entwicklung der Puccinia graminis (besonders abgedruckt aus den Monatsberichten der k. Academie der Wissenschaften zu Berlin)* beskrifvit sina detta år lyckade försök att från sporer af *Puccinia graminis* uppdraga *Aecidium Berberidis*. Landtmännens mångåriga misstro mot och klagan öfver berberis-buskarnes skadliga inflytande på säden skulle således ej vara alldeles obefogad utan genom vetenskapliga rön nu bekräftad! Red:s Ann.

2. Är *Hydrocharis* tvåbyggare?

Af. S. O. LINDBERG.

Detta är en fråga, som härmed framställas till dem, som äro i tillfälle att i naturen undersöka blommande exemplar af nämnda växt, på det de må noga gifva akt uppå hennes könsförhållande. Ty, fastän hon af alla författare förklaras vara tvåbyggare (med utvecklade ståndare i honblomman och pistiller i hanblomman), hafva vi de trenne gånger vi undersökt henne, nemligen i Augusti 1852 och 57 vid Blå Porten nära Stockholm samt Aug. 1865 vid Drottningholm, på hvilka ställen hon ymnigt blommar, alltid funnit henne vara *sambbyggare*.

Hanblommorna sitta till ett antal af 3 eller 5, af hvilka den medlersta först utvecklas, tillsammans i en slags blomborste, utslagna vid basen af de enskilda blomskäften omgifna af två stora, hinnaktiga och nästan alldeles motsatta skärblad; honblomman sitter deremot alltid ensam i toppen af ett enkelt, tjockare och mera mörkfärgadt skaft. Hanblommornas gemensamma skaft utgår dels, hvilket dock är sällsyntare, från samma rot- och blad-rika ledknut som honblomman, dels från egna sådana, men alltid från den s. k. honplantan. På några exemplar voro hanblommorna föga utvecklade, men det oaktadt lätta att iakttaga; månne de ej äfven någongång kunna alldeles felslå? Det sammansatta individet af *Hydrocharis* är så långt, grenigt och bräckligt, att det blott sällan, oaktadt den största försigtighet, lyckas få det helt och oskadadt upp ur vattnet. Sannolikt förklaras häraf påståendet, att växten är tvåbyggare, ithy att efter upptagandet ett stycke af växten befunnits från sina ledknutar uppsända endast honblommor, ett annat blott hanblommor, isynnerhet som blommorna alltid äro sparsamma (högst 5 hafva vi funnit på ett och samma individ) och de begge könen sällan anträffas utgående från en och samma bladbärande ledknut, utan oftast från långt åtskilda.

På grund af ofvanstående iakttagelse våga vi anse *Hydrocharis Morsus ranae* vara sambyggare, ehuru hon kan misstagas för att vara tvåbyggare, så ofta som hanblommorna äro föga utvecklade eller möjligen felslagna, och torde vara skäl att undersöka äfven *Stratiotes*, huruvida icke hos henne samma könsförhållande eger rum.

Särskildt må nämnas, att blommorna lukta ganska behagligt, nästan lika dem hos *Galia*, ehuru finare, äfvensom ock att vi lika ofta funnit i honblomman 4—6 felslagna ståndare, som de uppgifna tre.

I nyaste upplagan af Hartmans Flora anses ifrågasvarande vattenväxt vara ettårig, men manne ej samna tecken (☉) borde med lika stort skäl utsättas äfven vid *Utricularia*, *Myriophylla*, flera *Epilobia* t. ex. *Ep. palustre*, *Aconitum Napellus* och *Cammarum*, större delen af *Orchideæ*, *Crocus*, en mängd lökväxter m. fl., hvilka alla i likhet med *Hydrocharis* äro perennerande medelst knoppar? Härom mera en annan gång.

3. Nya Skandinaviska Laf-arter,

af TH. M. FRIES.

(Forts.)

21. *Biatora lopadioides* n. sp.: thallo tenui, verruculoso, fuscescente l. viridi-cinerascente, hypothallo indistincto; apotheciis (diam. circ. 1 mm.) adnatis, subturbinatis, concavis et margine repando involutoque sæpe cinctis, demum planiusculis et subimmarginatis, disco atro nudo opaco, margine umbrino-nigricante; hypothecio sordide fuscescente, ascis elongatis, cylindrico-clavatis; paraphysibus capillaribus, subhyalinis apicibus fuscescentibus; sporis ovoideis l. ellipsoideis, in ascis una serie dispositis, 0,018—21 mm. longis et 0,008—11 mm. latis. — Jodo contentus ascorum fulvescit, ceterum non mutatur.

På Jonsknuden vid Kongsberg i Norge, upptäckt af Doc. P. T. Cleve.

En högst utmärkt art, som till det yttre visar en förvillande likhet med frukterna af *Lopadium pezizoideum*, men genom de enkla sporerne lätt skild. Äfven för en *Peziza* skulle den lätt kunna anses, såvida ej dess tydliga thallus, förekomst på sten o. s. v. talade deremot.

22. *Lecidea albo suffusa* n. sp.: crusta inæquali, granulato-verrucosa, rimosa, albida l. cinerascete, hypothallo obsoleto cinerascete; apotheciis (diam. usque ad 1 mm.) adnatis adpressisve, primo planiusculis et margine crassiusculo elevato cinctis, dein leviter convexis immarginatisque, disco (saltem juniore) farina plus minus densa (sæpius quasi rimulosa) obtecto, margine subnudo; hypothecio fusco-nigricante; paraphysibus indistinctis, apicem versus fuliginis; gelatina hymenæa jodo coerulescente; sporis in ascis amplis ventricosoclavatis octonis, ellipsoideis, $0,017-23$ mm. longis et $0,009-11$ mm. latis.

På lösa klippblock på Strömsnæsset vid Kaaffjord nedanför fjället Sakkabani (V. Finmarken).

• En genom den liksom med tjockt hvitt pudret täckta fruktdisken mycket lätt igenkänd art, som äfven genom fruktens inre byggnad ej obetydligt afviker från flertalet af sina samsläktningar. På de äldre convexa apothecierna liksom bortnötets stundom pudret, hvarigenom de blifva mer eller mindre helsvarta med scabrös disk, men isynnerhet de unga förete genom sin krithvita disk och svarta kant ett egendomligt utseende.

23. *Lecidea atomaria* n. sp.: crusta tenuissima, e verrucis minutis dispersis virescenti-fuscescentibus contexta, hypothallo indistincto; apotheciis minutissimis (diam. vix unquam ultra 0,3 mm.), concavis l. demum planis, margine tenui cinctis, atris, nudis; hypothecio subhyalino, paraphysibus conglutinatis, (smaragdulo-) hyalinis, apice nigricantibus; gelatina hymenæa jodo coerulescente; sporis in ascis clavatis

octonis, ellipsoideis l. suboblongis, 0,004—6 mm. longis et circ. 0,002 mm. latis.

På hyperit på Billingen, upptäckt af Doc. P. T. Cleve.

Till det yttre påminnande om *Lecidea expansa* Nyl., men skild genom mycket mindre apothecier, ofärgadt hypothecium o. s. v.

24. *Buellia Gevrensis* n. sp.: crusta inæquali, verrucoso-areolata, albida, hypothallo indistincto; apotheciis (diam. usque ad 1,8 mm.) adnatis. sæpe varie angulosis crenatisque, primum planiusculis et margine subtenui elevato cinctis, dein convexis demumque subglobosis immarginatis, disco rarius nudo, vulgo rore l. pulvere æruginoso plus minus suffuso, margine nudo; hypothecio nigricanti-fusco, paraphysibus apice fuscescentibus, conglutinatis; gelatina hym. jodo intense coerulecente; sporis in ascis inflato-clavatis octonis, ellipsoideis, 0,013—16 mm. longis et 0,007—9 mm. latis.

På fria klippblock på Storfjeldet *) vid Mortenæs i Ö. Finmarken.

En utmärkt och genom sina ärggrönt pudrade frukter från alla samslägtingar lätt skild art, påminnande till habitus ej obetydligt om *Lecanactis premnea* (Ach.).

25. *Agyrium rubidum* (Nyl.) n. sp. (= *A. rufum* forma *rubida* Nyl. Lich. Scand. p. 251). Skild genom större sporer (0,013—17 mm. långa, 0,006—8 mm. breda) och genom gelatina hymen., som genom jod-lösning färgas vinröd, ej blå. Den förhåller sig till *A. rufum* ungefär som *Arthonia (Coniangium) pineti* till *A. luridum*. — Denna hittills blott i Frankrike anträffade art har Stud. S. Almqvist funnit flerstädes på naket träd kring Upsala.

26. *Belonia russula* Körb. Denna högst utmärkta, hittills blott på ett enda ställe i Riesengebirge funna art

*) Då jag på detta ställe påträffat en sådan mängd sällsynta, till dels nya, arter, att jag ej känner någon annan i lichenologiskt afseende så märkvärdig punkt, så har jag ansett en skyldig tacksamhet fordra, att någon ny art uppkallades efter detsamma. Detta lilla berg kallas af lapparne *Gevre* och deraf namnet *Gevrensis*.

anträffades af mig 1864 ytterst sparsamt på Storfjeldet vid Mortensnæs i Ö. Finmarken.

27. *Polyblastia gothica* n. sp.*): crusta tenui, subgelatinosa, virescente l. plus minus obscurata (nonne aliena?); apotheciis minutis (circ. 0,2 mm.), perithecio globoso, semiinnato, atro; amphithecio hemisphærico, atro, ostiolo indistincto; paraphysibus gelatinoso-diffluentibus; gelatina hymenæa jodo dilute vinose rubente; ascis inflatis, subventricosis, jodo fusciscentibus; sporis 8:nis, ellipsoideis, grosse cellulosis, demum nigricantibus, 0,019—23 mm. longis et 0,008—9 mm. latis.

På mossan på skogsberg vid Gillsta löt i Westergöthland, upptäckt 1864 af D:r F. Græwe.

Närmast slägt med *P. gelatinosa* (Ach.)**), som dock afviker genom större apothecier och sporer, hvilka sednare alltid äro ofärgade.

28. *Thelidium umbilicatum* n. sp.: crusta crassiuscula, lævigata, rimosa, cinerea, nigro-limitata; apotheciis (circ. 0,5 mm.) plus minus immersis; perithecio nigro, globoso, amphithecio operculæformi, umbilicato-depresso centroque tenuissime papillato, nigro l. vulgo umbilico pallidiore; ascis ventricosis; paraphysibus in gelatinam diffluxis; sporis 8:nis, (2-) 4-blastis, oblongis, utrinque obtusiusculis, ad septa levissime constrictis, 0,034—40 mm. longis et 0,13—5 mm. latis.

På sten på berget Billingen, anträffad af Doc. P. T. Cleve.

Utmärkt från samslägtingarne genom skorpans och fruktens beskaffenhet.

29. *Arthopyrenia Neesii* Körb. Westergöthl. vid Säténäs på pyramid-poppel och vid Lidköping på *Salix fragilis*

*) Under tryckningen af detta Nr mottar jag n:o 23 af "Flora" för detta år, hvori denna art måhända beskrives från Skottland under namn af *Verrucaria nigrifella* Nyl. Jemförelse mellan orig. exemplar torde emellertid vara af nöden.

**) Såsom jag redan i Lich. Arct. p. 262 visat, är denna enl. ett Acharianskt orig. exemplar identisk med *Verrucaria nigrata* Nyl.; *Verr. gelatinosa* Nyl. är deremot en helt annan art, för hvilken jag föreslår namnet *helvetica*.

(Dr. F. Græwe); Nerike i Göthlunda på lind och lönn (O. G. Blomberg). — En afvikande form (*β. recedens*: sporis 0,012—13 mm. longis et 0,0045—50 mm. latis) är af Dr. Græwe funnen på Kinnekulle på lind. — Hos begge äro sporerne *tetrablastæ*, ej *dyblastæ*, såsom Körber uppgifver, ehuru orig. exemplar från honom sjelf hafva dem *dyblastæ*.

30. *Omphalaria pulvinata* (Schær.). Norge: Wisted i Waage, derstädes steril af mig anträffad 1863.

(Forts.)

Literatur-Öfversigt.

4. Dansk botanisk literatur 1859—64.

(Af JOH. LANGE.)

Idet jeg nu skal söge at meddele, saa godt som jeg formaaer, en Fortegnelse over de Skrifter af botanisk Indhold, som i Tidsrummet fra 1859—64 ere udkomne i Danmark, turde det maaske ikke være overflödigt at ledsage denne *Fortegnelse over Danmarks botaniske Litteraturfrembringelser* i det nævnte Tidsrum med nogle Bemærkninger, som paa-trængte sig mig, idet jeg sammenlignede Antallet og Retningen af de botaniske Arbeider, som have seet Lyset i den paagjældende Tid med tidligere Decennier og idet jeg ligeledes forsögte at drage Parallel mellem den botaniske Litteratures Standpunkt i Danmark og i de skandinaviske Brödreriger. Det er imidlertid langt fra min Hensigt her at levere et litteraturhistorisk Indlæg, hvortil der vilde behöves langt mere omfattende Forstudier, end jeg er i Besiddelse af, selv for mit eget Fædrelands Vedkommende, og jeg skal derfor indskrænke mig til at meddele nogle ganske almindelige Sammenligningspunkter mellem de 3 nordiske Rigers botaniske Litteratur og de forskjellige Retninger, som i denne ere fremtrædende.

Sverige har siden Linnés Tid med god Föie havt Ord for at være Botanikens Hjemland i Norden; thi det er

umiskjendeligt, at Kundskab til Planteverdenen har i Sverige baade langt tidligere og i höiere Grad end i Naborigerne været almindelig udbredt og anseet for en vigtig Bestanddeel af den almindelige Dannelse. I Forbindelse hermed staaer fremdeles den Kjendsgjerning, at Antallet af Botanikens Dyrkere og af botaniske Forfattere i Tiden efter Linné har været langt større i Sverige end i Danmark og Norge tilsammentagne. Jeg skal ikke indlade mig paa at opsøge og dröfte de sandsynlige Aarsager til dette ulige Forhold. At den svenske Nation ligesom har fölt en Forpligtelse til at frede om og bygge videre paa den store Arv, den har modtaget fra Linné, har vistnok mächtig bidraget til at vedligeholde i Sverige en Tradition til Fordeel for Botanikens Studium, men turde dog ikke være den ene afgjørende Grund til Forklaring af Botanikens Blomstring i Sverige. Idetmindste frembyder Historien talrige Exempler fra forskjellige Lande paa netop det modsatte Forhold, idet der nemlig ofte efter en enkelt epokegjørende Mands Död eller efter en Periode af store og udmærkede Mænd i en eller anden Retning er fulgt et Tidsrum, hvor en Stillestaaen eller en Udartning af den vedkommende Retning er indtraadt (f. Ex. Botaniken i Spanien i Tiden efter Cavanilles og Lagasca, Digtekunsten i Tydskland efter Goethe og Schiller o. s. v.). I hvert Fald har Sverige havt det Held siden Linnés Tid at have besiddet en Række af udmærket begavede Videnskabsmænd, som have offret deres Talent og Flid til Dyrkning af Botanikens Studium (Swartz og Wahlenberg, Fries, Agardh sen. og jun. og mange Flere) og som baade have beriget Videnskaben med classiske Verker og tillige, directe eller indirecte, virket til at udbrede Sands og Kjærlighed for denne Videnskab hos Folket. Den Kjendsgjerning, at der af Hartman's "handbok i Skandinavians Flora" allerede er udkommet 9 Oplag (omtrent et nyt Oplag hvert 3:die eller 4:de Aar) vidner paa en glædelig Maade om, hvor almindelig udbredt Interessen for Botanik maa være i Sverige, og Wikströms Oversigt over den botaniske Litteratur i Sverige

giver en Forestilling om de svenske botaniske Forfatteres Talrig-
 ighed og Frugtbarhed, saa at det, naar man dertil föier
 den righoldige botaniske Litteratur, som har seet Lyset i
 Sverige i den Menneskealder, som er forløbet siden hiin "*con-
 spectus litt. bot. in Suecia*" udkom, vil skjönnes, at de sven-
 ske botaniske Arbeider (selv om man fradrager Linnés
 Værker) vilde udgjöre et ret anseeligt Bibliothek.

I Modsætning til Sveriges rige botaniske Litteratur er
 Norge paafaldende fattigt paa botaniske Forfattere, og der-
 som man kun tager Hensyn til Qvantiteten, vilde de i Norge
 udkomne botaniske Arbeider alle tilsammentagne vel uden
 Vanskelighed kunne bæres under Armen. Det maa imidlertid
 ikke oversees, at man ved en slig Sammenligning billigviis
 kun kan tage Hensyn til de sidste 50 Aar, idet de norske
 Videnskabsmænd för Christiania-Universitetets Oprettelse i
 Regelen studerede i Kjöbenhavn og ofte forbleve i Danmark
 (M. Vahl var f. Ex. en Nordmand, om han end studerede
 dels i Kjöbenhavn, dels i Upsala under Linné), ligesom
 ogsaa flere af norske Botanikere udgivne Værker (f. Ex.
 Ströms Arbeide) ere trykte i Danmark. Dertil kommer,
 at Naturhistoriens Dyrkere i Norge fortrinsviis synes at have
 henvendt deres Opmærksomhed paa Mineralogien og Bjerg-
 videnskaben, hvilket let kan forklares af et practisk Hensyn
 til Landets vigtigste Erhvervsgeen. Imidlertid har Norge i
 de senere Aar leveret Beviser paa, at ogsaa de andre natur-
 historiske Fag have taget et stærkt Opsving, idet der fra
 Norge er udgaaet flere værdifulde Arbeider, og hvad særligt
 Botaniken angaar, som i Norge synes at have fundet færre
 Dyrkere end de övrige Naturvidenskaber, har nu afdöde
 Professor Blytt i sin förste Deel af Norges Flora leveret et
 grundigt og höist værdifuldt Arbeide, hvis Afbrydelse ved
 Forfatterens tidlige Död vilde være dobbelt beklagelig, hvis
 der ikke var Haab om at de af ham efterladte Materialier
 maatte blive fuldstændiggjorte og udgivne. Botanikerne i Nor-
 den maa haabe, at den yngre Slægt af Botanikere i Norge
 ville arbeide paa at bringe det begyndte Værk til Afslut-

ning, og det tør i det Hele neppe betvivles, at Norge i Botaniken, som i saa mange andre Retninger, vil gaae en livlig fremtidig Udvikling imøde.

Danmark kan vel siges i Henseende til den botaniske Litteratur at indtage et Standpunkt omtrent midt imellem Sverige og Norge. Vort Fædreland kan ganske vist nævne ikke faa berømte og fortjente Botanikere i Tiden efter Linné (f. Ex. M. Vahl, Hornemann, Wallich, Lyngbye, Schouw) og flere ere bortkaldte i en ung Alder, som allerede havde leveret mange vigtige Arbejder, og af hvem Videnskaben kunde have ventet endnu flere betydelige Skrifter (f. Ex. Drejer, Kamphövener, Liebmann, Vaupell), men det kan paa den anden Side ikke nægtes, at Antallet saavel af Botanikens Dyrkere som især af botaniske Forfattere er langt ringere i Danmark end i Sverige. Hovedaarsagen hertil kan vistnok med god Føje søges i den underordnede Stilling, som var anvist Naturhistorien her i Landet saavel i Skolen som ved Universitetet indtil for faa Aar siden. Endnu for omtrent 20 Aar siden havde den naturhistoriske Underviisning ingenlunde indtaget sin berettigede Plads som et vigtigt Dannelsesmiddel; i de lærde Skoler blev der vel givet en tarvelig Underviisning i Naturhistorie, men som et Fag, der ikke kom i Betragtning ved examen artium, blev det oftest tilsidesat og paa faa Undtagelser nær vare Lærerne kun maadeligt udrustede med Kundskaber i Faget og Skolernes Underviisningsapparat ufuldstændigt eller aldeles intet. Ved Universitetet holdtes der et Cursus i Naturhistorie for de unge Studerende, skiftevis i Zoologi, Botanik og Mineralogi, men dette Cursus, som varede i et halvt Aar og blev gennemgaaet om Vinteren (til liden Baaede for Botaniken), vare ikke engang alle de Studerende forpligtede til at gennemgaae, men da det var opstillet som et Æquivalent for Hebraisk, bleve alle de theologiske Studerende, som dengang udgjorde Fleertallet, og flere andre udelukkede derfra. Forøvrigt holdtes der kun særlige botaniske Forelæsninger for Medicinerne (med væsenligt Hensyn til Lægeplanterne) og

desuden blev et eller andet Afsnit af Botaniken Tid efter anden gennemgaaet i videre Omfang til Bedste for det forholdsviis ringe Antal Studerende, som havde valgt Botaniken til Hovedfag eller i alt Fald önskede at gjöre et grundigere Studium af denne Videnskab. I Henseende til den botaniske Underviisning har Danmark dog i de senere Aar gjort ikke ubetydelig Fremgang. Den saakaldte "nye Skoleanordning", som i flere Henseender forövrigt har vakt megen Misnöie og nu er paa Veien til at aflöses af en endnu nyere, har i hvert Fald bidraget ikke lidet til at hæve Naturhistorien som Underviisningsfag, idet denne Videnskab, istedetfor tidligere at have været enten udelukket eller idetmindste höilig tilsidesat i Skolerne, fik en bestemt Plads i Rækken af Underviisningsgjenstande, og de Lærere, som fra nu af bleve ansatte ved Skolerne, maatte have godtgjort Dygtighed i en eller anden af Naturhistoriens Grene. Denne Forbedring i Naturhistoriens Stilling og i Lærerpersonalets Dygtighed har haft en kjendelig og heldig Indflydelse ogsaa paa Botanikens Studium, idet mange alt i Skolen have erhvervet sig et godt Grundlag og Interesse for Studiet. Ogsaa ved Skolelærer-Seminarierne er der nu ansat Lærere, som ere duelige og begavede Dyrkere af Naturhistorien, og den heldige Foranstaltning af Regeringen, at der gives de meest lovende Elever ved Seminarierne en Understöttelse til i Kjöbenhavn at gennemgaae et Cursus, i hvilket ogsaa Botanik er indbefattet, har bidraget ikke lidet til yderligere at vække Interesse for Naturens Studium blandt en Classe af Medborgere, som ere kaldede til at bringe Frugterne af deres Underviisning videre ud blandt Folket. (Forts.)

Strödda Underrättelser.

När föddes Carl von Linné den äldre?

Om hans födelse-år (1707) är icke någon ovisshet; men deremot om hans födelsedag finner man i tryck många olika

uppgifter. Ytterligheterna i detta hänseende äro den 3 Maj och den 5 Juni, mellan hvilka dessutom flera olika dagar finnas uppgifna. Anledningen till en del af dessa uppgifter är svårligen förklarlig, till andra åter kan den finnas i en oriktig förvandling af gamla stilens data till motsvarande i den nya. Man har sannolikt verkställt denna reducering efter den vanliga regeln, att man för 1700-talets år bör till gamla stilens datum lägga 11 dagar, till 1800-talets 12 dagar för att finna motsvarande datum efter nya stilen. Dervid har likväl förbisetts, att man från och med början af Mars månad år 1700 intill slutet af Februari månad år 1712 hade här i Sverige en kalender, som icke öfverensstämde med de motsvarande årens kalendrar i något annat land i verlden. Svenska kalendern var väl äfven då uppställd hufvudsakligen efter gamla stilen, men, i följd af den år 1700 på konglig befallning här utlemnade skottdagen, var han *en* dag före alla andra kalendrar, som bibehållit den gamla stilen oförändrad, så att väl veckodagarne, men ej månadsdagarne i de olika kalendrarne hade samma namn.

Men, för att återkomma till vårt ämne, hvar kunna vi finna säkraste uppgiften om ifrågavarande födelsedag? Den sökes förgäfvets i Linnés födelseorts, Stenbrohults församlings, anteckningsbok öfver födda, i hvilken, såsom vid den tiden ofta var händelsen, finnes antecknad för de nyfödda endast deras döpsedag, som för Linné var den 19 Maj, men icke deras födelsedag. Deremot har man ännu i behåll ett litet häfte, egenhändigt skrifvet af Linnés fader och innehållande hvarjehanda anteckningar om dennes släkt. Här heter det: "Anno 1707 den 13 Maji föddes Carl Linnæus. Döptes af sin morfader." Derefter uppräknas hans faddrar m. m. En god källa, hvarur upplysning i denna fråga kan hemtas, hafva vi äfven i de af Adam Afzelius utgifne Carl v. Linnés egenhändiga anteckningar om sig sjelf. Der säger han (sid. 1) om sig sjelf: "1707. Maj $\frac{12}{22}$ — $\frac{13}{23}$ kläck. 12 å 1 om natten född i Råshult, Stenbrohults sochn, Småland" och sid. 5: "Carl Linnæus var altså (älsta sonen), född 1707,

natten emellan den $\frac{1}{2} \frac{2}{2} - \frac{1}{2} \frac{3}{3}$ Maji klåck. 1, (just i vackraste våren, då gjöken utropat sommaren emellan mensens frondescentiæ och florescentiæ.)” Som nu borgerliga dygnet tager sin början klockan 12 om natten, är alltså icke den 12 utan den 13 Maj efter gamla stilen, sådan den då brukades i Sverige, rätta dagen för Linnés födelse, hvarmed också uppgifterne å de anteckningarne åtföljande stamtaflorne öfverensstämma. Såsom förut är nämndt, differerade den i Sverige år 1707 begagnade gamla stilen och den i andra länder då brukade med *en* dag, så att gamla stilens 13 Maj utomlands (f. ex. i England) kallades den 12 Maj, hvarföre man vid förvandlingen af sistnämnde data till de för det året efter nya stilen motsvarande måste tillägga på förra stället 10 och på det sednare 11, då man i båda fallen får den 23 Maj efter nya stilen. Så har också Linné sjelf, efter hvad ofvanför är visadt, sjelf utfört nya stilens datum; så finner man ock i de svenska almanackorne för år 1707, hvori de båda stilarne äro utsatta midt emot hvarandra, att den 13 Maj efter den gamla då motsvarade den 23 Maj efter den nya stilen. Af okunnighet om det här nämnda undantagsförhållandet har man vid förvandlingen af den 13 Maj till nya stilen antingen tillagt det för 1700-talet i allmänhet gällande talet 11 och fått den 24 Maj till motsvarande dag eller ock begagnat det nu gällande reduktionstalet 12 och fått den 25 Maj, — i båda fallen oriktigt. Enär, såsom bekant är, gamla stilen blir allt mer och mer efter med sin dagräkning, men den nya deremot alltid förblifver i öfverensstämmelse med årstiderne, är allt skäl att hänföra tiden för en tilldragelse uteslutande till det datum, som samma dag hade i nya stilens kalender det året, då den inträffade, och då, såsom här är visadt, Linnés födelsedag inföll år 1707 den *tjugu tredje* (23) Maj nya stilen, bör också denna dag alltid firas såsom årsdagen af hans födelse.

J. F.

***Echinosperrnum deflexum* och *Vicia pisi-*
formis funna i Småland.**

Echinosperrnum deflexum (Wg.), som förut i Sverige ej blifvit träffad söder om Herjeådalen och Medelpad, fanns af mig under Juni månad innevarande år på den bergarm, som löper söderut från Tabergs södra ända. Den förekom ganska sparsamt på branta klippafsatser.

Vicia pisiformis L. upptäcktes äfvenledes under Juni månad innevarande år i Husqvarnabergen nära Jönköping af Studeranden vid Jönköpings högre Elementarläroverk Carl August Eurén, som benäget visat mig den sällsynta artens växtplats. Blott några få stånd äro funna på en enda punkt, men som bergskedjan har en utsträckning af flere mil i längd, kan man med skäl hoppas, att denna art framdeles påträffas flerstädes på samma bergskedja.

J. E. Zetterstedt.

— Naturvetenskaperna hafva under den förflutna sommaren förlorat en af sina varmaste vänner inom Sverige, i det att Kammarherren, K. N. O. m. m. Friherre Nils Christoffer Gyllenstjer na d. 15 sistl. Juli afsomnade å sin egendom Krapperup i Skåne i en ålder af nära 76 år. Ehuruväl Zoologien, företrädesvis Ichtyologien, utgjorde hans älsklings-studium, egnade han äfven en noggrann uppmärksamhet åt växtverlden; af hans hand ega vi i Bot. Not. 1851 en fullständig skildring af Kullabergs herrliga och intressanta vegetation. Ett humant väsende, verkliga kunskaper och frikostighet mot vetenskapliga institutioner förvärfvade honom odelad aktning, och gjorde honom till en ädling i detta ords vackraste betydelse.

— De, som önska erhålla väl konserverade Gotlandsväxter i fasciklar om 50 arter å 4 Rdr Rmt, torde härom vända sig till Herr Gust. von Cederwald, under adress: Stockholm, Kungsholmen.